

VANDAAG

NED.ANTILLEN

- * Diaz: Curoil komt met eigen producten p.3
- * Famous Bottling Company levert eerste limonade p.11

SPORT

- * Arsenal blijft aan leiding p.9

AGUSTIN DIAZ
...protectie...

ARUBA

- * ATTA wil in '87 tafeltennis- zaal p.5
- * In Memoriam Betico Croes p.6

INTERNATIONAAL

- * Britten halen bakzeil in VN p.1

Wordt nu
Isla voor
't Blok
gezet?

Amigoe

WOENSDAG 26 NOVEMBER 1986

103E JAARGANG - NO.: 274

Betico Croes overleden

**UTRECHT/ ORANJES-
TAD** — Na bijna elf maanden in coma te hebben gelegen, als gevolg van een auto-ongeluk dat op Oudejaars-avond op Aruba plaatsvond, overleed vanmorgen MEP-leider Betico Croes in het centrum voor reactivering en verpleging

"Albert van Koningsbruggen" in Utrecht. De voorvechter van een aparte status voor Aruba was 48 jaar. Meer informatie over de man, die een onuitwisbaar stempel drukte op zijn land, kan worden aangetroffen op pagina 6 van deze editie.

Voorvechter status aparte vanmorgen overleden

Heengaan van Betico Croes dompelt Aruba in diepe rouw

...groot staatsman...

ORANJESTAD, WILLEMDAD - Grote verslagenheid deed zich vanmorgen op Aruba in alle geleidingen van Arubaanse samenleving voor, bij het nieuws van het overlijden van MEP-leider Betico Croes. Temeer, omdat deze nog maar enkele dagen geleden van het Academisch ziekenhuis in Maastrecht, waar hij bijna drie maanden werd verpleegd, werd overgebracht naar het centrum voor reactivering en verpleging Albert van Konings- bruggen in Utrecht. Aangaande de overlevings-kansen van de politicus, die Aruba naar de status aparte leidde, maar de daadwerkelijke verwezenlijking daarvan niet meer mocht meemaken, herleefde daardoor op zijn geboorteland enige hoop, die nauwelijks verminderde door verklaringen van neurologen van het Academisch ziekenhuis, die stelden dat weliswaar een lichte verbetering in Croes' situatie leek te zijn gekomen, maar desondanks spectaculaire verbeteringen op korte termijn niet te verwachten waren. Het overlijden van de politicus, die vannacht in zijn slaap stierf, werd vanmorgen bevestigd door diens broer, ex- minister mr Hendrik Croes.

Minister- president van Aruba, mr Henny Eman, verklaarde vanmorgen op Aruba, waar hij verschillende overheids- gebouwen als ondermeer van de Raad van Ministers, het kantoor van gouverneur Felipe Tromp en het Staten-gebouw, maar ook bij een groot aantal woningen en bedrijven van de vlaggen halftok hingende de radiostations hun uitzendingen wijzigden om nog slechts stemmige muziek uitzonden, "diep getroffen te zijn" door het toch nog onverwachte overlijden van Betico Croes. "Aruba heeft een grote zoon, een groot leider, verloren. Het Arubaanse volk zal moeilijke tijden kennen om hem te herdenken", aldus Eman.

Van de kant van de MEP kan vanmorgen weinig commentaar worden gekregen op het overlijden van de oprichter van deze jaren lang op Aruba oppermachtige partij. Fractie- leider van de MEP, Nelson Oduber, zei daaromtrent niet veel te kunnen zeggen, omdat hij nog teveel geschokt was door het droeve bericht. Hij bracht in de ochtenduren een bezoek aan de ouders van Betico Croes en zei na afloop daarvan dat niet alleen de familie van de politicus, alsmede diens partij, maar ook het gehele Arubaanse volk zich diep getroffen voelde door het heengaan van een man, die zich iedere minnaar van de dag heeft ingezet voor het eiland dat hem zo lief was. De naam van Betico, "diens streven en werken", aldus Oduber, "zijn onverbrekelijke verbonden met de geschiedenis en de strijd voor de status aparte van Aruba".

CREATIEF
Op zijn beurt zei PPA- voorzitter, minister Benny Nisbet, met grote verslagenheid kennis te hebben genomen van de dood van Croes. Ook hij noemde de overleden MEP-leider een dynamisch en groot zoon van Aruba en "een politicus van formaat". Over de verschillen van mening die zich in het verleden tussen beiden op politiek terrein voordeden, zei Nisbet, "Welk verschil we ooit gehad hebben, dat neemt niet weg dat iedereen - vriend en vijand - in hem een leider moest erkennen. Hij was creatief, heeft Aruba op staatkundig terrein enorm geholpen en op de kaart gebracht. De staatkundige wijziging van het volk zijn dan ook mede door zijn inzet in vervulling gegaan met het intreden van de status aparte".

dige positie voor zijn eiland. Het bereiken van de status aparte als overgang naar de onafhankelijkheid is voor een heel belangrijk deel aan zijn grote inzet te danken". De Nederlandse bewindsman verklaarde voorts, dat de MEP-leider "een soms controversieel overkomend politicus was, een politiek leider met voor Nederlandse begrippen groot overwicht en met een veelal niet geringe kennis van zaken. Een man ook, die intens meeleefde met de mensen op zijn eiland. Betico Croes zal zeker een plaats krijgen in de geschiedenis van de verhouding tussen de Nederlandse Antillen, Aruba en Nederland".

De fungerend voorzitter van de Nederlandse Tweede Kamer, drs H. Eversdijk, herdacht vandaag Betico Croes als een man met charismatische gaven, die geschiedenis schreef door zijn onafgebroken ijveren voor een onafhankelijk Aruba. Een eersdijk noemde het bijzonder tragisch dat Croes een auto-ongeluk overkwam, enkele uren voordat zijn ideaal werkelijkheid werd.

Volgens geneesheer-directeur van het Utrechts centrum waar Croes overleed, dr J.A. Stoop, was rond zes uur vanmorgen Nederlandse tijd geconstateerd dat de politicus rustig in zijn slaap was overleden. Gelet op de medische voor- geschiedenis (het auto-ongeluk- red.) van Croes, kon geen verklaring van een natuurlijke dood worden afgegeven. Het Openbaar Ministerie in Utrecht werd hiervan op de hoogte gesteld en zal beslissen wat er met het stoffelijk overblijfsel van Croes zal gebeuren. Op verzoek van de familie zal er morgen een korte rouwdienst worden gehouden in de Christus

...begroeting van zijn moeder, bij zijn terugkeer op Aruba, na in de Verenigde Staten verpleegd te zijn, volgens ernstige verwondingen die hij bij een schietpartij op liep...

Koning-kerk in Utrecht. Het lichaam van de MEP-leider zal waarschijnlijk het komende weekeinde naar Aruba worden overgevoerd. Via TeleAruba zal vanavond om zeven uur een speciaal programma worden uitgezonden in verband met diens overlijden.

Met de dood van Betico Croes verliest Aruba niet alleen de grote voorvechter van de status aparte, maar verliest vooral het platteland, de "kunuku", van Aruba zijn belangrijkste leider. Daar werd hij aanbeden en bewierookt en noemde men hem vol trots "e lider maximo", de grootste leider. Een leider, die het rollenspel perfect beheerste en met gemak in driedriel grays de presidenten van Venezuela en Costa Rica te woord stond om daarna bij aankomst op Aruba over te stappen in een jeep met opgeknoot hemb en gele helm op het hoofd door zijn woonplaats, het dorpje Santa Cruz, te rijden.

Betico Croes ontloopte zich als een leider met groot charisma, die demagogie en verbale intimidatie op de juiste momenten wist af te wisselen met charme en gevatheid. Hij was in de ogen van vriend en vijand een persoonlijkheid met allure, een politicus

van formaat, die zich kon meten met de "zware" jongens in Den Haag: Lubbers, De Koning, Den Uyl en De Gaay Fortman. Uiteindelijk hebben zij het allen moeten afleggen tegen Betico Croes, die, met zijn in de loop der jaren zorgvuldig verworven alleen- heerschappij, de status aparte voor Aruba wist door te drukken.

Medewerkers van Betico Croes vonden hem een "aimable" man, die goed kon luisteren. "Hij bestudeerde alles wat hem werd voorgelegd en hij wist alles", zegt een vroegere medewerker. "Zijn kracht was dat hij luisterde naar zijn vrienden en uit alle adviezen vervolgens pikte wat voor hem politiek goed uitkwam. Daarin verschilde hij van andere Arubaanse en Antilliaanse politici, die vaak horen wat zij willen horen", zegt een hoge Nederlandse ambtenaar.

PREMIERSCHAP

Door een bizarre spelling van het lot mocht Croes niet alleen geen minister- president van Aruba worden, ook was het hem niet gegund op de laatste dag van 1985 de ceremonie rond de intrede van de status aparte mee te maken. Slechts enkele uren voordat Aruba de status van land kreeg binnen het koninkrijk reed hij met zijn wagen tegen een lichtmast op waarna hij in een coma terecht kwam. Het premierschap moest hij laten aan zijn grootste rivalen mr. Henny Eman, de kleinzoon van de geestelijke vader van Aruba's status aparte, Henny Eman Sr.

Betico Croes werd geboren op 25 januari 1938 en heette officieel Gilberto François Croes. Na de lagere school en drie jaar HBS ging hij naar Nederland, waar hij in 1959 zijn hoofdakte behaalde. Terug op Aruba stond hij tot 1969 voor de klas en behaalde hij in zijn vrije tijd de aktes LO-Spaans en LO-Handelskennis. Hij betrad de politieke arena in 1967 als lid van de AVP, de Arubaanse Volks Partij, waar hij als

Na interne ruzies om het leiderschap stapte Croes uit de AVP en richtte hij op 9 februari 1971 bij hem thuis de Movimiento Electoral di Pueblo (MEP) op. Een partij, die zich in haar beginnende verklaring ten doel stelde te komen tot een "fundamentele herziening van de bestaande rechtsorde in het koninkrijk". Tijdens de daarop volgende verkiezingen-campagne bleek dat de MEP aanstuurde op afscheiding van het Antilliaanse staatsverband en een rechtstreekse band van Aruba met Nederland. In feite blees Croes de afscheidingsdrang, zoals die was geuit door de oude Henny Eman en de AVP, weer nieuw leven in.

De ideeën van de MEP sloegen aan, want bij de eerste verkiezingen na de oprichting haalde de MEP meteen zeven van de 21 zetels in de Arubaanse Eilandsraad. In 1975 behaalde Croes met zijn MEP de absolute meerderheid. Daarna begon een periode van bijna tien jaar waarin Croes de volstrekte alleen- heerschappij over het eiland kreeg. Zijn alleen- heerschappij werd niet alleen op Aruba en de andere eilanden met bezorgheid gadeslagen. Ook in Nederland werd op het allerhoogste politieke niveau nauwelijks verhuuld, dat men Betico Croes' optreden als een ernstige bedreiging voor de democratie op Aruba zag.

Betico Croes had ongecontroleerde macht, omdat hij geen bestuurlijke functies bekleedde. Hij liet zich benoemen tot "algemeen adviseur" van het Arubaanse Bestuurscollege en trad vanuit die functie op als ware hij de president van Aruba. Geen beslissing kon worden genomen als die niet eerst zijn goedkeuring had verkregen. Beslissingen, die tijdens zijn afwezigheid werden genomen en waar hij het niet mee eens was, werden bij terugkeer moeilijk los door hem ongedaan gemaakt. De functie van adviseur maakte hem bovendien onkwetsbaar voor controle vanuit de Arubaanse Eilandsraad. Het succes van Croes en de MEP begon in de "kunuku", het Arubaanse platteland. Als geen ander heeft hij de inwoners van dorpen als bijvoorbeeld Santa Cruz, Noord, Paradera, Piedra Plat, Tanki Leendert en Savaneta een gevoel van eigenwaarde en trots gegeven. Worden als "digniteit" (waardigheid) en "respet" (respect), waren zeer geliefd in zijn toespraken. Hij speelde daarmee handig in op het feit dat de traditionele partijen en de mensen van de "kunuku" verwarloosden en met een zekere minachting op hen neerkijken. Terwijl de traditionele partijen zich bezighielden met de kiezers in de hoofdstad Oranjestad en het olieplaatje San Nicolas, bouwde Croes zijn machtsbasis op vanuit zijn dorp Santa Cruz.

Croes vergroette zijn aanhang ook door zich af te zetten tegen Curaçao. Hij maakte gebruik van een klassieke methode om mensen te mobiliseren: het zoeken van een gemeenschappelijke vijand. Daarbij werd alles in de strijd geworpen. Ook het feit dat Aruba een andere, meer blanke, samenstelling van de bevolking heeft dan Curaçao.

Betico Croes liet zich de rol van "lider maximo" welgevallen. Hij beschouwde zichzelf als de leider, die het Arubaanse volk zou bevrijden van de overheersing door het "zwarte" zusterland Curaçao. Hij spiegelde zich graag aan de grote Zuidamerikaanse vrijheids- strijder, Simon

...met aanhangers van de MEP...

In Memoriam Betico Croes

ARUBA WERD VANMORGEN in diepe rouw gedompeld toen bekend werd dat Betico Croes in Utrecht was overleden en naar een beter leven heengegaan. Uit de vele reacties bleek overduidelijk dat niet alleen zijn familie en zijn partij, de MEP, getroffen werden, maar de gehele Arubaanse gemeenschap. Dat is begrijpelijk, want Betico Croes heeft de afgelopen elf jaar bijzonder duidelijk zijn stempel gedrukt op het wel en wee van dit eiland. Aruba verloor in Betico Croes één van de grootste voorvechters van de status aparte. Het was hem helaas niet gegeven om die status aparte mee te beleven.

Wij hebben Betico Croes jaren geleden als een beëindigd onderwijzer uit Santa Cruz voor het eerst in de Eilandsraad zien komen en daarna mede zijn intrede in de Arubaanse politiek zien maken. Wij hebben van nabij kunnen zien hoe hij uitgroeide tot een staatsman van allure.

Ofschoon er wel eens meningsverschillen bestonden, bleef altijd het wederzijds respect de overhand houden. Dat was de grote kracht van de politicus Betico Croes. Hij wist altijd weer te luisteren naar gezonde kritiek en daaruit lering te trekken.

De volledige inzet om de status aparte te bereiken eisde veel van zijn gezondheid, terwijl ook zijn gezinsleven niet gespaard werd. Toen hij vorig jaar juli uit Nederland terugkeerde, vertelde hij boven de Oceaan in een gesprek met ons, dat hij moe was, dat hij rustiger aan wilde gaan doen, maar eerst moest de status aparte werkelijkheid worden. Ondanks de slag, die ook hij kreeg te incasseren toen Aruba economisch diep getroffen werd door het sluiten van de Lago, zette hij door.

Wij hebben als redacteur van dit blad altijd goede contacten met Betico Croes kunnen onderhouden, hetgeen niet moeilijk was als men maar in de kritiek niet persoonlijk werd, maar redelijk bleef. Wij herdenken in dankbaarheid de wijze waarop hij steeds contact zocht en advies vroeg. Steeds werd in het belang van Aruba.

Moge Betico Croes in vrede rusten.

JOVADESCH

...Betico Croes, samen met Eman in gesprek met prins Bernhard...

Bolivar. In de vrijwel lege boekenkast op zijn kantoor in het Arubaanse Bestuurscollege stond het complete werk over Simon Bolivar.

"VERRADERS"

Hij was echter zo geobsedeerd door de status aparte, dat hij geen enkele aandacht meer had voor de economische ontwikkeling van Aruba. Hij sprak van een "heilgeest" en tegenstanders werden afgeschilderd als "verraders" van de Arubaanse zaak. Waarschuwingen van adviseurs werden in de wind geslagen toen zij hem er op wezen dat er ernstige economische moeilijkheden dreigden. Croes zette alle beschikbare mankracht en intellect in bij de discussies over de staatkundige veranderingen.

Aruba deed het tot eind 1984 economisch zo goed dat pessimistische monden voorlopig gesnoerd konden worden. Betico Croes ging door met zijn heilige strijd en kreeg in 1983 Nederland en de andere eilanden uiteindelijk zo ver dat zij op de Ronde Tafel Conferentie in Den Haag accoord gingen met de status aparte. Hoewel daar onherroepelijk aan was vastgeknopeld dat Aruba per 1 januari 1996 onafhankelijk zou worden, slikt Betico Croes de koppelsekoop. "1996 is nog ver weg en in ditussentijd kan veel gebeuren, want uiteindelijk beslist het volk", zo zei hij. Intussen werd steeds duidelijker dat de discussies over de staatkundige ver-

houdingen een verlamdende werking hadden op het totale beleid. Signalen van de olie- maatschappij Exxon, dat het niet goed ging met de olie- raffinaderij op het eiland, werden genegeerd of kroegen niet die aandacht, die ze behoeften te krijgen.

KRITIEK

Tien eenmaal de klap van de sluiting werd uitgedaald, kwam die bij Croes persoonlijk dubbel hard aan. Op het moment dat de status aparte binnen handbereik was, begon de bevolking van Aruba zich te realiseren hoe kwetsbaar het eiland was en kwam er steeds openlijker kritiek. Vakholden, die in 1977 nog gehoor gaven aan Betico Croes' oproep te staken voor de status aparte, begonnen luidrechtig te protesteren en vroegen zich af waar de honderden miljoenen aan Winstbelasting waren gebleven, die door Exxon in de jaren daarvoor aan Aruba waren afgedragen. Een afdoende en bevredigende verklaring heeft Croes nooit kunnen geven. De sluiting van de Lago- raffinaderij zou achteraf de aanzet zijn voor de zware verkiezingen- nederlaag, die Croes op 22 november 1985 leed.

Binnen de MEP waren intussen de nodige strubbelingen ontstaan en enkele belangrijke leden stapten op. De oppositie begon zich te bundelen en hield de bevolking voor dat de verkiezingen op 22 november 1985 de laatste kans waren voor een verandering. De kiezers gaven op niet mis te verstane wijze gehoor aan de oproep van de oppositie en brachten de MEP een zware verkiezing- nederlaag toe door haar de absolute meerderheid te ontnemen. De MEP viel in één klap terug van dertien naar acht zetels: een spectaculair verlies van bijna veertig procent.

BEDROGEN

Betico Croes was diep getroffen. Tegenvoer vrienden zei hij zich "bedrogen" te voelen. "Is dit mijn dank?" vroeg hij zijn kiezers tijdens een tv- toespraak na de verkiezingen. Hij beschiedde de bevolking van Aruba er van niet "idealistisch" genoeg te zijn en gekozen te hebben voor het "materialisme". Een partijnoot met wie hij veel optok zei dat Croes zich na de verkiezingen zeer teruggehaald voelde. De zwaarste klap was dat het hem niet meer was de eerste minister- president te worden van het nieuwe land "Aruba". "Betico: Minister- president" was de slagzin waarmee de MEP vol vrouwen de verkiezingen was ingegaan.

